

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

III. De Promulgatione ad Legem requisita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

luntate subditos perpetuò obligandi. Intellige, quantum est ex prima intentione Legislatoris, & nisi lex postmodum legitime revocetur.

18. Quæres, quomodo Lex differat à simplici Præcepto? Lex quomodo differat à simplici Præcepto
Resp. differre in pluribus. Nam imprimis Præceptum simplex proximè ac immediatè fertur in personas singulares, earumque ossibus adhæret, quocunq; terrarum discesserint: Lex verò cen- setur immediatè afficere locum, seu territorium Legislatoris, atque hinc in subditos ibidem existentes transire. Et idcirco fit, quod leges territorij non obligent cives absentes; econtrà tamen præcepta superiorum, v. g. Prælatorum Regularium, obligent subditos, ubicunque existant: cum eis competat jurisdictio in subditos, non ratione loci, sed per se ac ratione personæ, propter votum Obedientiæ.

19. Deinde Præceptum tendit ad personas singulares, cum quibus plerumque extinguitur, nec transit ad successores; quale est, si pater quidpiam præcipiat filio, Abbas Religioso, Princeps huic vel illi subdito: Lex verò imponitur toti Communitati, & loquitur non tantum ad præsentis, sed etiam ad futuros; nam Lex est commune præceptum. L. 1. ff. de Legibus. Insuper Præceptum expirat morte præcipientis, & absque nova revocatione cessat cessante vitâ, aut officio præcipientis: Lex autem, & Statutum, durat etiam post mortem Legislatoris, semperque vim suam habet, donec revocetur, aut per contrariam consuetudinem legitime abrogetur. Siquidem Leges ex natura sua sunt perpetuæ, non autem Præcepta simplicia, seu quæ non feruntur per modum constitutionis generalis.

Q U Æ S T I O III.

De Promulgatione ad Legem requisita.

20. **C**ONCL. I. Ut Lex in Conscientia, & quo ad culpam vel pœnam obliget, certum est, requiri eius publicationem, seu promulgationem. Ita communis, ac præsertim Doctor Subtilis 4. dist. 3. quæst. 4. art. 2. ubi ex hoc infert, præceptum de recipiendo Baptismo in Lege Evangelica incepisse Jerusalem primùm in die Pentecostes, quando ibidem per Apostolos post receptum Spiritum sanctum solemniter promulgatum fuit.

fuit. Ratio est: quia Lex est communis vivendi regula, sive commune præceptum; ergo omnino publicari debet, ut ab omnibus observari, & quilibet secundum eam suas actiones instituere possit, prout lege jubente tenetur. & e contra transgressor legis juxta de merito puniri valeat. Nam alioquin ignorantia merito excusaret subditum ab observantia legis: *Cur enim (inquit Imperator, Auth. Ut factæ novæ constitutiones Collat. 5.) culpabimus eos, qui positas nostras ignoraverint constitutiones?*

Leges, an interdum extendantur ad præterita?

21. Nec obstat, quod quandoque leges ad præterita etiam negotia extendantur, prout innuitur in Jure Canonico, *cap. ult. de Constitut. ibi: Cùm leges & constitutiones futuris certum sit dare formam negotiis, non ad præterita facta trahi; nisi nominatim in eis de præteritis caveatur*: in quo proin postremo casu videntur leges obligare pro tempore, quo necdum fuerunt publicatæ. Confirmari potest hæc intantia ex *Regulis Cancellaria Apostolica*, quas singuli Summi Pontifices à principio sui Regiminis circa Causas Beneficiales, & Iudiciales facere, vel à suis Prædecessoribus factas renovare, augere, vel minuere solent; atque etiam (ita sonat earundem Præfatio) *ex tunc licet nondum publicatas, & suo tempore duraturas, observari volunt*. Quinimo Sixtus V. in Constitutione, *Cùm frequenter (& habetur tom. 2. Bullarum Romani, Constitut. 59. dicti Pont.)* damnavit conjugia per Eunuchoſ, & Spadones non solum contrahenda, sed etiam de facto jam contracta, eaque nulla & invalida declaravit; & consequenter Lex Pontificia videtur extendi posse etiam ad acta præterita, & obligare ante publicationem.

Et Regula Cancellaria nondum publicatæ obligent?

Quid de Constitutione Sixti V. irritante matrimonia Eunuchoſi de facto contracta?

Solutio præcedentium.

22. Resp. enim cum Lud. Engel, *tit. de Præbendis, n. 19. & alijs*, hæc & consimiles leges, in quibus nominatim sic caveatur, partim obligare quoad nullitatem actus in contrarium gesti, non verò quoad culpam, aut poenam; de qua posteriori obligatione duntaxat in proposito est sermo. Partim eas obligare intantum, quod Judex circa talia negotia etiamnum pendentia (id est, nondum sententialiter decisa) teneatur ferre sententiam conformiter tali legi de novo conditæ: prout per quoscunque Iudices fieri iubetur cit. Constitutione Sixti V. § 3. atque circa prædictas Regulas in Cancellaria Apostolica observari debet.

Scriptura non est de substantia Legis?

23. Patendum tamen, quod ad obligationem legis sufficiat quævis promulgatio, sive dein ea fiat per scripturam in publico loco affixam, sive voce præconis: siquidem scripturam ad substantiam legis non requiri, sed voce etiam, aliòve signo eam

com-

communitati denunciari posse, fatentur passim Doctores. Nec obstat textus *can. 3. dist. 1. ibi: Lex est constitutio scripta.* Quia hoc dicitur partim ex eo, quia plerumque lex in scripturam redigi solet, ut perpetua eius memoria habeatur, perpetuisque temporibus inviolata perseveret: partim ad differentiam Juris consuetudinarij, quod dicitur *Ius non scriptum*, prout habetur §. *Constat. Instit. de Iure naturali, gentium, & civili.*

24. CONCL. II. Leges Civiles à supremo Principe Imperij (puta, ab Imperatore) pro pluribus Provinciis latæ, ut subditos obligent, requiritur earundem promulgatio in singulis respectivè Provinciis; & si sint latæ absque alia temporis determinatione, non obligant, nisi primùm post duos menses à tempore promulgationis legis. Ita Theologi, & Jurisconsulti communiter. Ratio est: quia ita expressè constitutum est in Jure Civili, atque approbatum praxi & consuetudine Sacri Romani Imperij: siquidem in Auth. *Vi facta nova constitutiones, &c. Collat. 5.* Rubrica Tituli absolutè sic loquitur: *Vi facta nova constitutiones post insinuationem earum post duos menses valeant.*

Leges Imperatorum, qualem requirant promulgationem?

25. Solum nota cum Doctoribus passim, hanc Imperatoriam Constitutionem non habere locum in Statutis inferiorum Principum, vel Civitatum; quippe quorum jurisdictio est angustior. Unde per se loquendo, & nisi aliud in ipsamet Lege præscribatur, aut de longa consuetudine fuerit observatum, Statuta inferiorum Principum sufficienter promulgantur unicâ solemnè publicatione factâ in Curia, aut præcipua Civitate: & tunc, si certum tempus expressum non habeant, obligant scientes statim, ignorantibus autem post tempus arbitrium, quo rationabiliter potest præsumi de ipsorum noticia, & quòd post tale tempus non debuissent Constitutionem ignorare.

Quid de Statutis inferiorum Principum?

26. CONCL. III. Et si communior Doctorum sentiat, quòd Lex Pontificia, simul ac Romæ in Curia, aliisque locis consuetis solemniter fuerit promulgata, quantum est ex se, sive in actu primo, ubique terrarum vim obligandi habeat: opposita tamen sententia, requirens ad obligationem earum saltem pro Foro interno, seu conscientia, promulgationem Constitutionum Pontificiarum in singulis Diocesisibus vel Provinciis, non est improbabilis. Hæc Conclusio ex proposito sic ponitur ob magnam sententiarum, atque rationum varietatem, & plurimas inde deducendas consequentias, quæ meliùs relinquuntur iudicio Superiorum, utpote quibus in dubio subditi obedire tenentur.

Lex Pontificia Romæ promulgata, an illic obliget pro toto Mundo?

K

27. Ra-

Fundamen-
ta sententiæ
affirmatiuæ.

27. Ratio prioris, & communioris sententiæ, quod nimirum sola promulgatio Constitutionum Pontificiarum Romæ facta sufficiat ad earum obligationem, desumitur in primis ex Jure Canonico, cap. 1. de Postulat. Prælat. ubi dicitur, quod *id solum sufficit, ut ad constitutionis Pontificiæ observantiam teneatur, qui noverit eam solemniter editam, aut publicè promulgatam*: atqui hoc jam fit, si Bulla Pontificia Romæ promulgatur, & de tali promulgatione cuiuspiam certò conitet; ergo. Confirmatur hæc sententia ex praxi, & stylo Curie Romanæ: siquidem in Curia Romana totius Orbis lites deciduntur juxta Constitutiones Pontificias Romæ publicatas, etiam si alibi promulgatæ non sint: hoc autem non videretur justum esse, & æquitati consentaneum, si dictæ Constitutiones non obligarent ubique, haud obitante, quod in aliis Provinciis non sint publicatæ. Accedit, quod Urbanus VIII. in Bulla, *In eminenti* (quæ habetur tom. 5. Bullarij Romani, *Constit. 288. dicti Pont.*) §. 12. expressè declaraverit, ad obligationem illius Bullæ sufficere solam publicationem Romæ factam, nec aliam in Regnis, Provinciis, vel Civitatibus requiri; ergo à pari idem dicendum de cæteris.

Corollari-
um pro hac
sententia.

28. Ex hac sententia, quam sequitur communior Doctorum, ac præsertim Layman *lib. 1. Tract. 4. c. 2. n. 4.* infert citatus Author, quod Lex Pontificia, simul ac Romæ publicata est, quantum est ex parte sui, ac in actu primo, omnem obligandi vim habeat pro toto Orbe Christiano: cur autem quoad actum secundum (id est, ut re ipsâ aliquis constriungatur) non statim omnes obliget, id ait non provenire ex defectu legis, aut promulgationis, sed ex defectu alicujus conditionis accidentalis, puta quia eam aliqui ignorant. Et ita communiter discurrunt Doctores hujus primæ sententiæ.

Fundamen-
ta sententiæ
negatiuæ,
ab autheri-
tate.

29. Altera verò pars Conclusionis, continens sententiam Doctorum, asserentium, non sufficere solam promulgationem Romæ factam, probatur in primis ab autoritate: siquidem ita sentiunt Navarrus *cap. 23. Manualis num. 44.* Medina *1. 2. quest. 90. art. 4.* & insuper pro hac sententia Azorius *tom. 1. lib. 5. cap. 3. q. 3.* (sed postea secutus priorem sententiam) citat Abbatem, Antonium Butrium, Imolam, Lignanum, Zabarellam, Felinum, & alios. Eandem sententiam novissimè secutus est Petrus Marchantius *tom. 2. Tribunalis. tract. 1. tit. 8. quest. 5.* ipsamque ex professo docet Bernardus Sannig *tom. 3. Theologia, tract. de Legibus, dist. 3. quest. 6.* atque probabilem cen-
set

set Pirhing, tit. de Constitut. n. 31. & sequitur Ludov. Engel, tit. De Constit. num. 67. ubi etiam respondere conatur ad cap. 1. De Postulat. Pralat. pro favore prioris sententiæ supra num. 27. allegatum.

30. Fundamentum hujus posterioris sententiæ est: quia Pontifices volunt Jus Civile servari, ubicunque iure Canonico nihil est specialiter constitutum, juxta illud c. 1. De novi operis nuntiatione: *Sicut Leges non dedignantur sacros Canones imitari, ita & sacrorum statuta Canonum Principum constitutionibus adjuvantur*: atqui circa modum promulgandi Leges Ecclesiasticas, in iure Canonico nihil habetur clarè constitutum; ergo erit recurrendum ad Jus Civile, quod ad Legum obligationem requirit, ut promulgentur in singulis Provinciis, juxta dicta n. 24. Confirmatur: quia ipsimet summi Pontifices defacto in quibusdam legibus requirunt, & mandant publicationem fieri in singulis Provinciis & Diocesisibus, ut patet ex cap. cum infirmitas. de poenic. & reru. & Bulla Urbani VIII. quæ incipit, *Pastoralis* (& habetur tom. 4. Bullarij Romani, *Constit. 62. dicti Pont.*) & alibi: sed frustra hoc fieri videretur, si generaliter, & absque alia speciali declaratione (quod additur propter Bullam num. 27. citatam) Romanus Pontifex per legem Romæ promulgatam illic totum Mundum obligare intenderet. etiam pro Foro conscientie; ergo.

Et ratio est.

31. Confirmatur secundò: quia, ut eleganter discurret Sannig loc. cit. ipsa met lex Christi Domini non fuit sufficienter Ierosolymis in ipso die Pentecostes pro toto Orbe promulgata, uti omnes concedunt; ergo neque lex Pontificia Romæ duntaxat promulgata. Consequentia tenet, nisi detur disparitas. Unde (infert citatus Author) ex hac sententia patet, quomodo multæ Bullæ Pontificiæ in variis Regnis, & Provinciis, non obligent defacto, eò quòd ab Ordinariis locorum aut ex negligentia, aut aliis de causis gravibus, v. g. ob laicam potestatem, vel defectum finis legis non fuerint debite promulgatæ in suis Diocesisibus, iuxta Patrum voluntatem & mandatum; contra quas longa consuetudo populi contraria invaluit, & vim contrariæ legis tandem obtinuit. Hastenus ille.

Confirmatur hæc sententia.

32. Quantum ad praxin attinet, in hac sententiarum & rationum varietate, subditis standum imprimis erit iudicio Superiorum suorum; nam his in dubio obedire tenentur. Deinde attendenda est praxis, & consuetudo locorum, ut more quæ est tantæ efficacis, ut non tantùm Jus dubium interpretari possit

In praxi quid obsequandum?

(nam consuetudo est optima legum interpres, c. Cum dilectus. de Consuet. & L. 36. ff. de Legibus) sed etiam legi ceteroquin manifesta debito tempore derogare, cap. ult. de Consuetud.

QUÆSTIO IV.

De Acceptatione Legum.

Legem acceptari, & usu recipi, quid?

33. **A**dvertendum, quod Lex post promulgationem debite factam tunc censetur acceptari, quando Communitas eam approbat verbo, scripto, aut alio signo, vel quando ipsam in casu occurrente observat. Deinde dum Communitas legem observat, dicitur *Lex etiam esse usu recepta*. Hoc prænotato sit

Ad legem, an requiratur acceptatio populi?

34. **CONCL. I.** Ad naturam, & intrinsecam constitutionem Legis humanæ non requiritur acceptatio populi, quamvis per acceptationem & usum Lex accidentaliter perficiatur, seu confirmetur. Ita communior Doctorum, hoc intelligentium tum de Lege Imperatoria, tum Pontificia. Ratio est; quia supremo Principi, utputa Summo Pontifici, aut Imperatori, neque voluntas, neque potestas deest subditos obligandi ad observantiam suæ legis. Non quidem voluntas, uti supponitur; eò, quod velit condere novam legem. Neque deest potestas; quia Summo Pontifici in rebus spirituales Ecclesiæ gubernationem concernentibus, tenentur obedire omnes Christiani, tanquam Pastori universali, Christianique in terris Vicario. In Imperatorem verò populus Lege aureâ omnem potestatem contulit. *L. 1. ff. de Constitut. Principum.*

Leges firmantur, cum moribus utentium comprobantur, quemodo?

35. Nec obstat illud Gratiani can. 1. dist. 4. *Leges instituuntur, cum promulgantur; firmantur, cum moribus utentium comprobantur.* Resp. enim, in primis textum hunc aperte stare pro Conclusionem, dum concedit, leges jam institui per legitimam promulgationem, ac proinde ante earum acceptationem. Resp. ulterius, illud, quod subiungitur, *Firmantur, cum moribus utentium comprobantur*, non de firmitate intrinseca & substantiali intelligendum esse, utpote quam leges jam ante earum acceptationem habent; sed de quadam extrinseca duntaxat & accidentali firmitate, quatenus leges moribus utentium comprobantur, non facile amplius per contrariam legem, vel consuetudinem abrogantur.